

Research

ICAP GROUP, "LEADING WOMEN IN BUSINESS"

Γραφειοκρατία, φορολογία «πιέζουν» τη γυναικεία επιχειρηματικότητα

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα και η σταδιοδρομία των γυναικών σε ανώτατες διοικητικές/διευθυντικές θέσεις έχει αναπτυχθεί σε μέτριο βαθμό στην Ελλάδα, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών manager αξιολογεί την «οικονομική ύφεση» ως «πολύ» ή «πέρα πολύ» σημαντικό πρόβλημα επιχειρηματικότητας που αντιμετωπίζουν αυτές. Ακολουθούν «το περίπλοκο φορολογικό σύστημα» και «η υπερβολική γραφειοκρατία/κανονισμοί».

Aυτά είναι μερικά μόνο από τα συμπεράσματα της τελευταίας μελέτης της ICAP Group για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, η οποία συμπεριλαμβάνεται στην ετήσια έκδοση του Ομίλου «Leading Women in Business». Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ωστόσο, παρουσιάζουν και τα υπόλοιπα συμπεράσματα της έρευνας, που είναι τα εξής:

- Η μέση γυναίκα επιχειρηματίας/ανώτατο στέλεχος που συμμετείχε στην έρευνα, έχει υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, βρίσκεται στην ηλικία μεταξύ 40-59 ετών και έχει οικογένεια

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΚΟΡΔΕΡΑΣ

(σύζυγο και παιδιά). Μάλιστα, οι περισσότερο κατάρτισμένες γυναίκες (μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου) ανήκουν σε χαμηλότερες ηλικιακές ομάδες.

- Σχεδόν επτά στις δέκα γυναίκες, εκτός από τη διευθυντική/διοικητική τους θέση, συνδέονται και μετοχικά με την εταιρεία τους. Οι τελευταίες βρίσκονται κατά κανόνα περισσότερα έτη στην τρέχουσα θέση τους, σε σύγκριση με εκείνες που κατέχουν μόνο διευθυντική/διοικητική θέση στην εταιρεία.
- Προκειμένου να ανταποκριθούν στις αυξημένες υποχρεώσεις τους, αλλά

και να επιτύχουν τις φιλοδοξίες τους για σταδιοδρομία σε ανώτατο επίπεδο, οι γυναίκες επιχειρηματίες εργάζονται σκληρά, καθώς το 57,3% αυτών αποσκολεύεται κατά μέσο όρο άνω των 51 ωρών/εβδομάδα, δηλαδή περισσότερο από 10 ώρες σε ημερήσια βάση. Ως αποτέλεσμα, περιορίζεται ο χρόνος που αφιερώνουν στις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Επιπλέον, η δημιουργία άγχους και στρες θεωρείται ο κυριότερος ανασταλτικός παράγοντας στην επαγγελματική τους ενασχόληση.

- Η καριέρα βρίσκεται «πολύ» ή «πέρα πολύ» υψηλά στις προτεραιότητες της συντριπτικής πλειοψηφίας των γυναικών που βρίσκονται στο ανώτατο management (σε ποσοστό 92,5% του δείγματος). Μάλιστα, όσο ψηλότερα θέτουν την καριέρα στις προτεραιότητές τους, τόσο σκληρότερα εργάζονται.
- Το 90,3% των γυναικών δηλώνουν «πολύ» ή «πέρα πολύ» ικανοποιημένες από την έως τώρα επαγγελματική τους εξέλιξη. Ωστόσο, το παραπάνω γεγονός δεν εξαντλεί τις φιλοδοξίες και τους στόχους τους, δεδομένου ότι το 75,9% αυτών εκτιμούν ότι θα έχουν διευρύνει τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες την επόμενη πενταετία.
- Τα κίνητρα που οδηγούν τις γυναίκες να ασχοληθούν με την επιχειρηματικότητα και την καριέρα σε ανώτατο επίπεδο είναι κυρίως η προσωπική ικανοποίηση και ανάπτυξη (το 92,5% του δείγματος το αξιολόγησε ως «πολύ» ή «πέρα πολύ» σημαντικό κίνητρο), καθώς και η επιθυμία τους να αξιοποιήσουν τις εμπειρίες τους (83,1% του δείγματος).

Παράγοντες που δρουν ανασταλτικά στην επαγγελματική ενασχόληση των γυναικών επιχειρηματιών/ανωτάτων στελεχών

Ανασταλτικοί παράγοντες	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πέρα πολύ
Δημιουργία άγχους και στρες	2,3%	7,6%	26,5%	39,4%	24,2%
Υπερβολικός χρόνος εργασίας/ευθύνες	9,2%	9,1%	32,1%	31,3%	18,3%
Περιορισμένος χρόνος για την οικογένεια	5,3%	7,6%	29,8%	39,7%	17,6%
Φόβος για το ρίσκο ή την αποτυχία	11,5%	14,6%	40,0%	26,2%	7,7%
Στερεότυπα και προκαταλήψεις για τον ρόλο και τις ικανότητες της γυναίκας	31,6%	21,8%	22,6%	16,5%	7,5%
Μη εφαρμογή των εκπαιδευτικών γνώσεων και δεξιοτήτων	36,5%	30,2%	23,2%	8,5%	1,6%

Συσχέτιση μεταξύ της ηλικιακής ομάδας και του επιπέδου εκπαίδευσης των γυναικών-ανωτάτων στελεχών

Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;	Δευτεροβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης	Τριτοβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	Σύνολο
20-29	-	100,0%	-	-	100%
30-39	-	24,0%	72,0%	4,0%	100%
40-49	8,1%	48,4%	41,9%	1,6%	100%
50-59	21,1%	42,1%	31,6%	5,3%	100%
>60	-	66,7%	33,3%	-	100%

Προβλήματα επιχειρηματικότητας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες/διευθυντικά στελέχη στην Ελλάδα

Προβλήματα	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Μη ικανοποιητική υποστήριξη από το κράτος	5,3%	4,5%	10,5%	27,1%	52,6%
Περίπλοκο φορολογικό σύστημα	0,0%	2,3%	15,0%	32,3%	50,4%
Υπερβολική γραφειοκρατία/κανονισμοί	0,7%	3,7%	13,4%	32,2%	50,0%
Ασάφεια στις κυβερνητικές πολιτικές που αφορούν στις επιχειρήσεις	0,7%	3,7%	18,7%	28,4%	48,5%
Οικονομική ύφεση	0,0%	0,8%	10,6%	42,4%	46,2%
Καθυστερήσεις πληρωμών/Επισφάλειες	1,5%	8,3%	24,1%	31,8%	34,3%
Έντονος ανταγωνισμός	0,0%	0,8%	26,3%	42,9%	30,0%
Δυσκολία πρόσβασης στη χρηματοδότηση	11,4%	6,1%	34,0%	28,8%	19,7%
Περιορισμοί στις συνδιαλλαγές με το εξωτερικό (όπως μείωση πιστώσεων κ.λπ.)	15,3%	13,8%	23,0%	30,9%	17,0%
Οικογενειοκρατία-Παραδοσιακές αντιλήψεις διοίκησης	29,7%	18,4%	34,4%	12,9%	4,6%

Νικόλαος Κωνσταντέλλος, Διευθύνων Σύμβουλος Ομίλου ICAP

«Επτά στις δέκα γυναίκες επικεφαλής συνδέονται και μετοχικά με την εταιρεία τους»

«Στην Ελλάδα σχεδόν η μία στις 5 εταιρείες διοικείται από γυναίκες. Η διεύθυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας ήταν χαμηλότερη το 2014 στο σύνολο της επιχειρηματικής σκηνής, παρόλο που οι γυναίκες έχουν καθιερωθεί δυναμικά στις επιχειρήσεις. Έτσι, σήμερα περίπου 4.600 εταιρείες έχουν στο τιμόνι τους γυναίκες (ποσοστό 19,6% επί συνόλου εταιρειών 23.450), παρουσιάζοντας μικρή μείωση σε σχέση με πέρσι (20,5% του συνόλου). Οι γυναίκες επικεφαλής παρατηρούνται όμως, ως επί το πλείστον, σε εταιρείες μικρότερου μεγέθους. Έτσι, συναντάμε γυναίκες στην κορυφή, στο 22% του συνόλου των πολύ μικρών εταιρειών (με κύκλο εργασιών έως 2 εκατ. ευρώ), 15% στις μικρές (από 2 έως 10 εκατ. ευρώ), 12% στις μεσαίες (10 έως 50 εκατ. ευρώ) και 6% στις μεγάλες (κύκλος εργασιών άνω των 50 εκατ. ευρώ). Αξιοσημείωτο είναι ότι οι εταιρείες με γυναίκα επικεφαλής είχαν συνολικά καλύτερα αποτελέσματα κερδοφορίας το 2013, σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, πέτυχαν ένα περιθώριο κέρδους EBITDA 8,5% έναντι 6,4% του συνόλου των εταιρειών. Επίσης, εμφάνισαν θετικό πρόσημο και στο τελικό καθαρό (προ φόρου) αποτέλεσμα (περιθώριο καθαρού κέρδους +1,5%), όταν το σύνολο των εταιρειών παρουσίασε ζημιές (-1,2%). Αυτό το συμπέρασμα επιβεβαιώνεται και σε άλλη έκδοση της ICAP με τις 500 πιο κερδοφόρες εταιρείες του 2013: από αυτές τις 500 εταιρείες, το 8% διοικείται από γυναίκες, οι οποίες

πέτυχαν περιθώριο EBITDA 16,0% έναντι 11,2% του συνόλου.

Όπως έδειξε η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις 880 μεγαλύτερες εταιρείες με γυναίκες επικεφαλής, αυτές είναι υψηλού μορφωτικού επιπέδου, αφού σχεδόν οι μισές κατέχουν και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Δείχνουν επιμονή, αντοχές και αποτελεσματικότητα, αφού παραμένουν πολλά χρόνια στη θέση του επικεφαλής. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 60% του δείγματος της έρευνας βρίσκεται πάνω από 10 χρόνια στη θέση του επικεφαλής. Μάλιστα, σχεδόν επτά στις δέκα γυναίκες επικεφαλής συνδέονται και μετοχικά με την εταιρεία τους. Επιπλέον, οι γυναίκες επικεφαλής εργάζονται σκληρά, δεδομένου ότι το 57% δουλεύει πάνω από 50 ώρες την εβδομάδα, ενώ παράλληλα έχουν αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις, αφού το 80% αυτών έχουν παιδιά. Είναι πολύ ικανοποιημένες από όσα έχουν πετύχει (90%), θέτουν τη σταδιοδρομία τους πολύ υψηλά στις προτεραιότητές τους (93%), ενώ είναι επίσης φιλόδοξες και με αυτοπεποίθηση, αφού το 76% βλέπει σε 5 χρόνια να έχει αναπτυχθεί επαγγελματικό σκόμιο περισσότερο. Το σημαντικότερο κίνητρο που τις οδήγησαν να ασχοληθούν με την επιχειρηματικότητα και την καριέρα σε ανώτατο επίπεδο είναι η προσωπική ικανοποίηση και ανάπτυξη (92%) και η επιθυμία τους να αξιοποιήσουν τις εμπειρίες τους (83%). Παρό την αρνητική οικονομική συγκυρία, οι γυναίκες επικεφαλής βλέπουν πλέον αρκετά πιο αισιόδοξα το μέλλον, διατηρώντας τους υψηλούς στόχους τους για αύξηση

των πωλήσεων της εταιρείας τους το 2014 (60%). Μεγαλύτερη αισιοδοξία διαγράφεται για το έτος 2015, καθώς τέσσερις στις πέντε (80%) προβλέπουν επίσης αύξηση των συνολικών τους πωλήσεων».

Research

19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2015

Κίνητρα για την ενασχόληση με την επιχειρηματικότητα ή/και για τη σταδιοδρομία (καριέρα) σε ανώτατο επίπεδο

Κίνητρα	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Για τη δική μου ικανοποίηση και ανάπτυξη	0,0%	2,3%	5,2%	38,8%	53,7%
Να συνεχίσω/επεκτείνω την οικογενειακή επιχείρηση	40,2%	2,5%	4,1%	10,7%	42,5%
Να έχω τη δυνατότητα να λαμβάνω αποφάσεις/να καινοτομώ	0,7%	2,3%	18,1%	43,2%	35,7%
Να μπορέσω να αξιοποιήσω τις εμπειρίες μου	0,8%	3,1%	13,0%	52,6%	30,5%
Να αυξήσω το εισόδημά μου	2,3%	2,3%	18,0%	54,1%	23,3%
Να διευθύνω άλλα άτομα με επιτυχία	3,0%	9,9%	35,9%	37,4%	13,8%
Να αποκτήσω κοινωνική καταξίωση/αναγνώριση	6,7%	11,3%	39,8%	37,6%	4,6%

► Το 88,6% των ερωτηθεισών της έρευνας αξιολόγησε την «οικονομική ύφεση» ως «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό πρόβλημα επιχειρηματικότητας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες/διευθυντικό στελέχη στην Ελλάδα. Ακολούθησαν «το περίπλοκο φορολογικό σύστημα» (με αντίστοιχο ποσοστό 82,7%) και «η υπερβολική γραφειοκρατία/κανονισμοί» (82,2%). Με βάση τα παραπάνω κρίνεται αναγκαία η αποκατάσταση των ομαλών συνθηκών λειτουργίας στην «πραγματική» οικονομία και η επάνοδος σε τροχιά ανάπτυξης. Επιπλέον, θεωρείται απαραίτητη η απλοποίηση και η εξάλειψη των όποιων στρεβλώσεων στο νομοθετικό και φορολογικό σύστημα, καθώς και η ανάληψη σαφών πολιτικών από τις αρμόδιες αρχές, προκειμένου να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων.

► Παρά την τρέχουσα αρνητική οικονομική συγκυρία, το 60,2% των γυναικών του δείγματος εκτιμούν ότι οι εταιρείες που διευθύνουν θα παρουσιάσουν αύξηση του κύκλου εργασιών το

Αύξηση πωλήσεων Τέσσερις στις πέντε (80%) γυναίκες manager που συμμετείχαν στην έρευνα της ICAP, προβλέπουν αύξηση των συνολικών τους πωλήσεων και το 2015.

Βαθμός ανάπτυξης γυναικείας επιχειρηματικότητας και σταδιοδρομίας γυναικών σε ανώτατες διοικητικές/διευθυντικές θέσεις στην Ελλάδα

Ελάχιστο	3,7%
Λίγο	17,9%
Μέτρια	55,3%
Πολύ	20,9%
Πάρα πολύ	2,2%

2014 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Μάλιστα, οι γυναίκες της έρευνας εμφανίζονται ιδιαίτερα αισιόδοξες για την πορεία των πωλήσεών τους και το 2015, καθώς περίπου τέσσερις στις πέντε προβλέπουν αύξηση, ενώ μόνο το 1,6% αυτών αναμένει μείωση πωλήσεων. Είναι εμφανές ότι οι γυναίκες σε σχέση με πέρσι εμφανίζονται περισσότερο αισιόδοξες.

► Τέλος, οι βασικοί άξονες της επιχειρηματικής στρατηγικής που θα ακολουθήσουν οι γυναίκες της έρευνας κατά την επόμενη τριετία, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των εταιρειών που διευθύνουν, αφορούν σε ενέργειες για τη βελτίωση

της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων/υπηρεσιών, τη μείωση του λειτουργικού κόστους και την αύξηση της παραγωγικότητας (μέσω της βελτίωσης του ανθρωπίνου κεφαλαίου και των επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες).

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε για τρίτη χρονιά από τη Διεύθυνση Οικονομικών - Κλαδικών Μελετών της ICAP Group για τη «Γυναικεία Επιχειρηματικότητα», με εστίαση στη Γυναίκα-Ανώτατο Στέλεχος και στη Γυναίκα-Επιχειρηματία. Σκοπός της είναι η παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών των γυναικών επιχειρηματιών/ανώτατων στελεχών στην Ελλάδα, η σκιαγράφηση των κινήτρων που τις οδήγησε να ασχοληθούν με την επιχειρηματικότητα και την καριέρα σε ανώτατο επίπεδο, ο εντοπισμός των σημαντικών διαφορών και συσχετίσεων που προκύπτουν ανάλογα με τα διάφορα χαρακτηριστικά τους, η εκτίμηση για το βαθμό ανάπτυξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας και της σταδιοδρομίας των γυναικών σε ανώτατες διοικητικές/διευθυντικές θέσεις, αλλά και η ανάλυση των βασικών προτεραιοτήτων των εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες κατά την επόμενη τριετία. **MW**

Η ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη από τη Διεύθυνση Οικονομικών - Κλαδικών Μελετών της ICAP Group, το διάστημα 30 Οκτωβρίου -21 Νοεμβρίου 2014. Χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις:

α. μιας μόνο απάντησης

β. πολλαπλών απαντήσεων και

γ. ιεράρχησης των απαντήσεων κατά σημαντικότητα με βάσει συγκεκριμένη κλίμακα.

Στις ερωτήσεις απάντησαν οι γυναίκες επιχειρηματίες ή/και ανώτατα στελέχη που είναι επικεφαλής των εταιρειών του δείγματος. Το ερωτηματολόγιο απεστάλη στις 880 μεγαλύτερες εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες (βάσει κύκλου εργασιών 2012-2013), μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται οι κορυφαίες 500 που αναφέρονται στην παρούσα έκδοση. Το δείγμα αποτελούσαν 134 επιχειρήσεις (15,2% του πληθυσμού της έρευνας), από διάφορους κλάδους της ελληνικής οικονομίας (βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες), που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

Έχετε άποψη;
dkorderas@boussias.com